

Digitalni mediji i čitanje

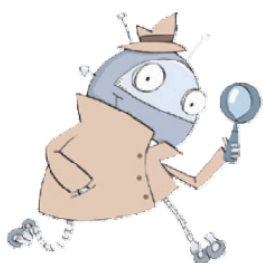
Nekoliko slatkih tajni

dr. sc. Marina Gabelica
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
marina.gabelica@gmail.com

Čitanje tradicionalnih književnih tekstova od izuzetne je važnosti za **razvijanje dubinskog čitanja**, razumijevanja **uzročno-posljedičnih veza**, bogaćenje rječnika...

(**KREATIVNA**) LEKTIRA – od **presudne je važnosti** za razvijanje čitateljskih navika djece. Primjere kako lektiru i knjigu općenito približiti učenicima potražite na brojnim mrežnim stranicama (npr. Facebook stranica **Kreativni pristup lektiri**); knjižničari i učitelji zajedničkim snagama mogu osmisliti kako suvremenim generacijama lektiru učiniti zanimljivom.

Suvremene generacije učenika drugačije pristupaju tekstu; drugačije prikupljaju, razvrstavaju i obrađuju informacije. PISA istraživanje (2012) pokazuje poražavajuće rezultate čitalačkih kompetencija naših učenika. Danas je stoga **NUŽNO** suvremene generacije naučiti kako čitati i razumjeti tekstove i informacije različitih vrsta.

Nekoliko slatkih ideja

Knjižnice su SRCE ŠKOLE! Neka i Vaša knjižnica bude mjesto u kojem će se učenici družiti s knjigom na zanimljive, nove načine. No prije svega:

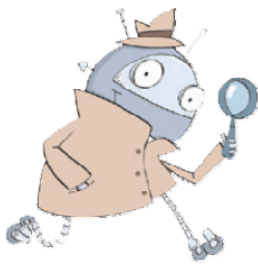
- Dajte im prostor i vrijeme za čitanje
- Osigurajte im zanimljive i raznovrsne materijale

Projekti koji bi Vas mogli inspirirati:

- „*Reading time – Drop everything and read*“ – 1 školski sat čitanja.
- Čitanje u sebi: 20-minutno čitanje utjecalo na uspjeh u školi (80%)
- „*Knowledge is power*“ program u Washingtonu – škole ne koriste čitanke, udžbenike; škole su kupile pozamašni broj knjiga iz kojih se uče sadržaji.
- BUBBA's Program – čitanje neobičnih knjiga
- Ponudite djeci knjige i sadržaje o njima zanimljivim temama (sjetite se da je važno čitati i neumjetničke tekstove!) – Guinnessova knjiga rekorda, knjige o robotima, dinosaurima...

Sjetite se izreke: „Knjižnica u koju ne dolaze dječaci nešto ne radi kako treba...”

- **čitanje serijskih nastavaka pospješuje čitalačke navike!**
- **čitanje novina, časopisa, stripova** (imate li u knjižnici knjige o izradi stripova ili knjige immanentnih strip-crtača?) Objavite **web adrese portala** koji govore o ovim temama!
- **biografije** rock zvijezda
- **detektivske priče**: postavite ih u školski hodnik i neka smišljaju rješenja
- različite čitalačke razine: **bojama označite knjige** (kao „karate pojasevi“ 😊)
- u dogovoru s učiteljicama: dijete slabijih čitalačkih navika, **personalizirana poruka** „čeka te nešto u knjižnici“ ... knjigu odaberite posebno za njega
- strana literatura: stariji učenici mogu **prevoditi** za mlađe učenike (pjesme Shela Silversteina, Dr. Seussa)
- New York – djeca **izrađuju i ilustriraju svoje knjige**; cirkulirajuća knjižnica (djeca vole čitati uratke svojih kolega, utjecaj na samopoštovanje, samokritiku)
- **napravite svoje knjige** – program InDesign
- pisanje nastavka knjigama
- izradite knjige citata, omiljenih likova. Npr. **Enciklopedija čudovišta**
- učenici iz knjige ispisuju citate – crtanje, **grafiti citata**
- naprednijima dajte da čitaju novije naslove i napišu **recenzije**. Objavite njihove recenzije i kritike.
- **objavljujte kritike suvremenih djela, filmova, glazbe.**
- neka prikažu filmsku scenu / scenu iz videoigre / scenu iz romana u obliku stripa – pogodi odakle je?
- **knjiga snimanja** – izuzetno dobra jer uči postupnosti.
- **Videodružine u školi**: demistifikacijom novih medija djeca uče njihove prednosti i mane. Snimanje filma je jedan od najnapornijih, najpostupnijih načina pripovijedanja!
- **knjiga recepata**: Učenici odabiru najbolji recept i ako je moguće, kuharica jednom prilikom pripremi to jelo (recept za najfinije jelo 😊)
- **Maškare**: dođite obučeni u omiljeni lik iz knjige ili filma
- **AUDIO KNJIGE!**
- **snimanje učenika** (jednostavni programi za snimanje i editiranje) – mobitelom?
- **neobična natjecanja**: Tko najbrže čita, natjecanje u brzalicama, igrama rukama (narodna poezija, narodne igre) , gumi–gumi
- rasprave o događanjima u svijetu – neka pročitaju **članak iz novina** i raspravljaju
- dopisivanje među učenicima
- **SMS: lista riječi i njihova značenja**
- **Napiši scenarij za film koji stane u 1 SMS poruku**
- *Show’n tell* natjecanje
- Na računalu u knjižnici snimate 1 isječak iz filma: otkrij o koje je filmu riječ
- Pjesma iz filma
- Susret likova iz filma, videoigara i knjiga
- Jednom kada zatvore knjigu, neka joj se iznova vraćaju: koristimo izraze, izreke iz knjiga. Npr. “Dobar kao Hlapić” ... “, neobična kao Pipi i sl.
- **Harry Potterizacija!** – šalice, gumice, majice, torbe... – skupine dizajnera: izrađuju odjeću, šivaju torbice i sl. s likovima iz knjiga

Nekoliko slatkih, tajnih izvora
za uspješno učenje i čitanje
digitalnih generacija djece i mladih

1. KNJIŽEVNA DJELA U DIGITALNIM MEDIJIMA

Pokažite učenicima da se digitalni mediji mogu koristiti i za čitanje! Npr.

a) eLektire: <http://lektire.skole.hr>

b) Velika baza elektroničkih djela Electronic Literature Organization: www.eliterture.org

c) vizualni romani: <http://vndb.org/>

npr. Cinders <http://moacube.com/games/cinders/>

interaktivna drama: npr. Façade <http://www.interactivestory.net/>

interaktivna proza/poezija; npr. Alabaster, Glass, Bronze, Indigo (dovoljno je upisati ove pojmove, ili samo „interactive story / free interactive story“ u tražilicu)

2. IZRADA VLASTITIH INTERAKTIVNIH PRIČA

na internetu se nalazi veliki broj besplatnih programa za izradu interaktivnih priča; npr.

a) Program za izradu POP-UP interaktivnih priča ZOOBURST: <http://www.zooburst.com>

b) Program za izradu interaktivnih priča TWINE: <http://twinery.org/>

3. AUDIO KNJIGA

Ne zaboravite na važnost – često zaboravljene jezične djelatnosti – **slušanja!** Slušati možemo postojeće audio knjige (bajke, lektiru i sl.), no blagodatno je da se i djeca sama snimaju i slušaju svoj glas dok čitaju postojeći tekst ili tekst koji su sami napisali. Dajte im zadatak da napišu npr. igrokaz ili basnu te ju čitaju po ulogama.

Recept:

- Računalo
- Mikrofon
- Besplatni program za snimanje (npr. Audacity)

Dodatni začini:

- Različiti dodatni zvukovi i glazba

a) Izrada audio-knjiga; program AUDACITY: <http://audacity.sourceforge.net/>

b) Besplatni zvučni zapisi: www.freesound.org

4. PROGRAMI ZA IZRADU INTERAKTIVNIH MATERIJALA:

Ovdje navedeni programi omogućuju Vam da uzmete neki postojeći tekst (lektiru ili novinski članak) te ga učinite interaktivnim – postavite pitanja, kvizove i sl. Na taj način tekst može oživjeti i postaviti učenike u interaktivni odnos prema tekstu.

a) **Actively Learn** <http://www.activelylearn.com/>

b) **Curriculet** <http://www.curriculet.com/>

5. DIGITALNI UDŽBENICI

Nekoliko izdavačkih kuća od ove školske godine uz svoje udžbeničke komplete učenicima i učiteljima poklanja digitalne udžbenike. Ovi se udžbenici mogu postaviti i na računala u vašim knjižnicama.

npr. **PROFILOV ŠKOLSKI PORTAL:**

<http://www.profil.hr/digitalni-udzbenici/>

*Jezični savjetnik: iako se za sadržaje ovakvoga tipa često koristi termin **MULTIMEDIJALNI**, ispravan bi termin bio **MULTIMEDIJSKI**.

6. OPTIČKE IGRAČKE I APARATI

Napravite radionice izrade optičkih igračaka i različitih aparata. Na ovaj način pomoći ćete im da shvate kako novi mediji funkcioniraju! Npr.

RAZREDNI PROJEKTOR

Recept: kartonska kutija, povećalo ili fresnel leća, mobitel, tablet ili laptop, selotejp, škare.

7. KNJIGE PROŠIRENE STVARNOSTI

Učenicima će zasigurno biti interesantno proučiti kako nastaje „proširena stvarnost“. Ovdje navedene programe možete besplatno instalirati na svoja računala, istraživati njihove mogućnosti, a zatim s učenicima napisati tekst i obogatiti ga ilustracijama koje će oživjeti na njihovim računalima.

a) **ESTARTECO:** www.estimateco.com

b) **ARMEDIA:** http://www.inglobetechnologies.com/en/new_products/arplayer/info.php

c) **AUMENTATY** <http://www.aumentaty.com/en>